

Finnish Americans and the Question of Race in the United States, 1900–1945

Aleksi Huhta

Tutkin väitöskirjassani suomalaisten siirtolaisten käsityksiä ja kokemuksia rodusta 1900-luvun alkuvuosikymmenten Yhdysvalloissa. Tutkimukseni tavoitteena on selittää, kuinka amerikkansuomalaiset oppivat jäsentämään ihmistenvälistä erilaisuutta rodun käsitteen avulla, ja miten he käytännössä kohtasivat rodullisesti erilaisina pitämiään ihmisiä, kuten afrikkalaisamerikkalaisia. Tutkin myös sitä, miten suomalaiset ymmärsivät oman asemansa amerikkalaisissa rotuhierarkioissa, ja miten he suhtautuivat Yhdysvalloissa esitettyihin epäilyihin suomalaisten ”valkoisuudesta”.

Väitöstutkimukseni keskeisenä lähtökohtana on ymmärrys rodusta historiallisesti kontingenttina ja sosiaalisesti rakentuneena kategoriana. Kiinnitänkin tutkimuksessani erityistä huomiota suomalaisten rotukäsityksissä tapahtuneisiin muutoksiin 1900-luvun alusta toiseen maailmansotaan ulottuvalla ajanjaksolla, jolloin suomalaisten ja muiden itä- ja eteläeurooppalaisten ”uusien siirtolaisten” on katsottu integroituneen amerikkalaiseen yhteiskuntaan. Suomalaisessa Amerikan-siirtolaisuuden tutkimuksessa on rotukäsityksiin ja niiden merkitykseen kiinnitetty vain vähän huomiota.

Tutkimukseni keskeisimmän aineiston muodostavat amerikkansuomalaiset sanomalehdet. Suomenkielisen lehdistön kirjo Yhdysvalloissa heijasteli siirtolaisyhteisön alueellista ja poliittista jakautumista, minkä vuoksi lehdistömateriaalin analyysi onkin omiaan eri alueilla asuneiden ja erilaisia poliittisia ideologioita tunnustaneiden suomalaisten rotukäsitysten erittelyyn. Koska lehdistön systemaattinen läpikäynti koko tutkittavan ajanjakson ajalta on mahdotonta, olen rajannut jokaista lukua varten

lyhyemmän läpikäytävän ajanjakson. Tuen analyysiani myös muilla lähdetyypeillä: muistelmilla, siirtolaisten henkilökohtaisilla papereilla kuten kirjeillä, sekä aikaisempien tutkijoiden tekemillä suomalaissiirtolaisten haastatteluilla.

Tutkimukseni osoittaa, että vuosisatain vaihteessa Yhdysvaltoihin saapuneiden suomalaisten käsitykset Pohjois-Amerikassa merkityksellisestä ”rodun” käsitteestä olivat usein hataria ja epämääräisiä. Monien muiden eurooppalaissiirtolaisten tavoin varhaiset suomalaissiirtolaiset eivät ainallelleekään sosiaalisten kontaktien muodostamista Yhdysvalloissa syrjittyihin, rodullistettuihin vähemmistöihin. Esimerkiksi pohjoisessa Minnesotassa suomalaisten ja Amerikan alkuperäisasukkaiden välinen kanssakäynti oli paikoin hyvinkin tiivistä 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa.

Amerikkalaiseen yhteiskuntaan assimiloituaan monet suomalaiset kuitenkin vähitellen omaksuivat rasistisia käsityksiä mantereen ei-valkoisista vähemmistöistä. Monien suomalaisten haluan korostaa omaa ”valkoisuuttaan” vaikuttivat myös Yhdysvalloissa yleiset käsitykset suomalaisten epämääräisestä rotutaustasta: 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun rotuteorioissa suomalaisia pidettiin yleisesti valkoisia eurooppalaisia kehittymättömämpänä pidettyyn mongolirotuun sekoittuneena kansana. Rasistiseen puheenparteen ja käytäntöihin assimiloituminen ei ollut kuitenkaan millään muotoa yksioikoinen prosessi. Esimerkiksi radikaalin vasemmiston – ja eritoten kommunistien – piirissä amerikkalaiseen ”rotuvihaan” suhtauduttiin voimakkaan tuomitsevasti. Tutkimukseni pyrkiikin erittelemään Yhdysvaltain suomalaisten keskuudessa ”rotukysymyksestä” käytyä moniäänistä debattia ja huomioimaan retoriikan ja käytännön välillä monesti vallinneet epäjohdonmukaisuudet.

FM Aleksi Huhta tekee parhaillaan väitöskirjaa Turun yliopiston historian laitoksella.